

Το Μέλλον

Σ. Ζ. [Σπυρίδων Ζαμπέλιος;]

Μιχαήλ ο Παλαιολόγος [απόσπασμα: πρ. Α', σκ. 2]

Τεμάχιον ανέκδοτον ιστορικού δράματος

εφ. *Το Μέλλον*, Ζάκυνθος

25 Μαρτίου 1849, σ. 1-4

ΠΑΡΑΦΥΛΛΙΣ.

ΤΕΜΑΧΙΟΝ ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ
ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΟΥ
ΜΙΧΑΗΛ Ο ΠΑΛΙΟΛΟΓΟΣ.

Καθὼς εἰς τινὰς τῶ ἔσχατος καιροῦς, ἰσχύμενος ἐν ὑ-
ψηλοῦ λόγον ὄρας αἰφνίδιον λαίλατα, ἐπιπίπτορα εἰς
ἡσυχίαν καὶ γαλήνησαν λίμνην, καὶ συνταράσσοντα τὰ
στάσιμα αὐτῆς ἕδατα, οὕτω καὶ ἀπὸ τοῦ ὕψους τῆς ἰστο-
ρῆς βλέπειν εἶσιτε ἄνδρες τινὰς, παρουσιαζομένους ἀ-
προσδόκητως εἰς τὸ θέατρον τοῦ κόσμου, ὡς διὰ τὰ σεισμο-
ει τῆς σκηνῆς διὰ τῆς ἐκστάσεως, τὰ ἐξοπλισσομένη
ἀποκαλυφθέντα καὶ τὰ μεταδώσει τῆς πλῆθῶν τῆς ἡ-
μῶν αὐτῶν εἰς τοὺς λαοὺς, δευράει τῶν ὁμοίων μέλλουσι
τὰ πραγματοποιήσασιν σπουδαίους καὶ σηματικὰς προ-
φητείας. Οἱ τοιοῦτοι χαρακτήρες δὲ αὐτὸ τοῦτο, ὅτι
ἀντιπροσωπεύουσιν εἰς τὴν λαμπρὰν αὐτῶν ἐμφάνειν
ἀλόκληρον αἰῶνα, καὶ πλήθῃ δόλοκληρα, συμμερίζονται
τοῦ τε αἰῶνος καὶ τοῦ λαοῦ τὰς ἀρετὰς καὶ τὰ ἐλαττώ-
ματα τὰς δόξας καὶ τὰς ἀποκλαθήσεις καὶ ἐπομένως μὴ
λογιστένης τῆς εἰδικῆς τιμῆς παντὸς ἔργου ἀποτιχορι-

σμένως, ἀλλὰ θεωρουμένου τοῦ συνόλου τῆς πράξεως
αὐτῶν, ἀπολαμβάνουσι μὲν ὅλας αὐτῶν τὰς ἀτελειότητας, ἀλλὰ
τὸσα δικαιώματα εἰς τὸν σεβασμὸν τῶν μεταγενετέ-
ρων, ὥστε κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἔλαβον ἐνθῆνην ἐ-
νώπιον τοῦ φεβερῶδ ῥήματος τῶν Θεογόνων.

Τὸ ἐν τῷ Μεσαίῳ ἱστορικῶν Μιχαὴλ τοῦ Παλαιο-
λόγου πρόσωπον εἶναι καθ' ἡμᾶς ἐκ τῶν μάλιστα δρα-
ματικῶν, ὡς ἐλθόν εἰς κρίσιν τὴν ἐποχὴν πρὸς δημο-
σύργησιν νέων καὶ σπουδαιοτάτων πολιτικῶν γυρομένων.

Ὁ ἀπόγονος οὗτος τῶν ἐν Κωνσταντίνου πόλει βασιλευ-
σάντων Κομνηνῶν μορφωθείς παρὰ τοῦ φωστῆρος τῆς
ἐκκλησίας ἡμῶν, κατὰ τὸν Π. αἰῶνα, τοῦ Πατριάρχου
Ἀρσενίου, μετ' ὅλων τῶν χαρίτων καὶ χριστιανικῶν ἀ-
ρετῶν τοῦ ιδιωτικοῦ ἐκείνου βίου, εἰς ὃν ὁ ὄλεος τὸν εἶ-
χεν ἐποπέσει ἔνεκα τῶν καταστροφῶν ἐκείνου τοῦ ἐ-
θνους ἀλλ' ὡς πάντες οἱ ἔφοροι πολιτικοὶ ἄνδρες, φι-
λόδοξοι εἰς ἄκρον, θρασὺς καὶ τοληντικῆς ἐν μέσῳ τῆς
δειλίας τῶν συγχρόνων του, ἀνώτατος ὅμως πάντων
καθ' ὅλα, ὡφελήθη ἐκ τῆς μικρᾶς ἡλικίας τοῦ ἐπ' αὐτοῦ
ἀντιπροσωπευομένου Ἰωάννου τοῦ Λασκάρειος, υἱοῦ τοῦ
βασιλέως Θεοδώρου, καὶ γομήνου διαδόχου τοῦ ἐν Νικαίᾳ
θρόνου, ἵνα ἀναλάβῃ τὸ προγοικὸν σκήπτρον, καὶ δε-
γνῆθῃ στηριζόμενος ἐπὶ τούτου, ἐ' ἀτερίαν ἐν κοιλίῳ

τὰ ὄμματα εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὅπου πρὸ χρο-
νων ἀδίκως ὑψοῦτο ἡ τῶν Λατίνων σημαία. Σκληρὰ βε-
βαίως καὶ παράνομα τὰ μέσα, ὅσα ὁ παρεκτραπέως οὗτος
ἀνὴρ μετεχειρίσθη πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ· αἱ δὲ ἀ-
ξιοδύναμις περιπέτεται αἱ συναχθῆναι τὸν σε-
τερισμὸν τοῦ θρόνου, οὕτω δευραὶ καὶ καταπληκτικαί, ὡ-
στε μόλις αἱ τραγικώτεροι τῶν ἱστορικῶν τοῦ Σακισπῆ-
ρου σκηνῶν, ἤρχουσι τὰ δώσωσιν ἀνδράν τινὰ ἰδιῶν
αὐτῶν. Καὶ μὲν ὅλα ταῦτα, ἢ πρὸς τὸ τέλος ταπεινώσε-
ως καὶ μετάρου τοῦ Χριστιανοῦ, τὸ θέαμα τῶν κατασχε-
τικῶν παθημάτων ὑψηλῆς βασιλικῆς, οὐ μόνον συναισθα-
ρομένης τὸ ἴδιον ἀμάχημα, ἀλλ' ἐφομολογουμένης ἐνώ-
πιον πάντων καὶ ἐν μέσῳ τῆς ἐκκλησίας τὰς λεπτομε-
ρίας τοῦ ἴδιου αὐτοῦ πενήσαντος καὶ τῶν ἰδίων ἐλέγχων
χρηθοῦσιν εἰς τὴν οἰκονομίαν τοῦ δράματος ἱεραρ-
σοφόρων, καὶ μάλιστα συντελεῖσιν θαυμασίως εἰς τὴν
ἐξελίξιν τῆς πάλης τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν κακῶν πα-
θῶν ἐπὶ τὴν ἀμεσον ἐκίβδησιν τῆς χριστιανικῆς διδασκα-
λίας. Ἐὰν δὲ τοῦτο δὲν ἦρχει, ἦθέλαμεν εἶχει καὶ ἀλλῆ
βοήθειαν. εὐγνωμονοῦσα εἰς τὴν σὺλλῆξιν καὶ ἡρω-
κῆν πραγματοποιήσιν τοῦ ὅτος Ἑλληνικοῦ ἐκείνου ἐ-
πιχειρήματος δὲ οὐ ἢ μόλις ἄπασα τοῦ Κωνσταντινοῦ
ἀπικατέστη ἕδρα τῶν ὀρθοδόξων Ἑλλήνων βασιλέων, ἢ

εἰς π. λαγχρος καὶ πολυπαθῆς ἱστορία τοῦ ἔθνους ἡμῶν ἀποδίδει κατὰ μέγα μέρος εἰς τὰ βάρβαρα ἦθη τῆς ἐποχῆς ὅ,τι συντείνει εὐάμαυρώσῃ τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἀγαπητοῦ τέκνου αὐτῆς καὶ συνιστᾷ εἰς τὴν ἐπίσης φιλόφρονα σονεργίαν, εἰς τὴν δραματικὴν τέχνην, τὴν φροντίδα τοῦ παριστᾶναι τὸ ἀμάχητον οὕτω πῶς διὰ τῶν τοιοῦτων χρωμάτων, ὥστε εἰς τὴν κρίσιν τῶν μεταγενεστέρων εὐάδεικνῆται ἀξιοσυνχώρητον. Ἡ ἱστορία εἶναι μὲν ἀνασσα δικαία, εἶναι αὐστηρά, ἀλλ' ὡς αἱ πλεῖστοι τῶν ἀνασσῶν, ἔχει καὶ αὐτὴ τοὺς ἰδίους εὐνοομένους. Ἡ Μελιομένη, δέσποινά οὐσα τοῦ τρόμου καὶ τοῦ ἐλέους, τῶν δακρύων καὶ τῆς ὀργῆς, ἔχει προσιτι τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας, καὶ ὁ ἐὼν δύσῃ σὺν τῇ ἱστορίᾳ, ἔσται δεδεμένον, ὃ δ' ἐὼν λύση ἔσται μελυμένη.

Ἡ τραγωδία τοῦ Μιχαῆλ τοῦ Παλαιολόγου, τὴν ὑπαιν μετ' ὀλίγον ἐλπίσω εὐά δημοσιεύσω, ὅσα κατ' ἐξοχὴν ὀρθόδοξος χριστιανική, καὶ ἐπομένως Ἐλληνική καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν, φέρει ἐπιγραφὴν τὸ τοῦ προσητάνατος « καρδίαν συντετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην ὁ Θεὸς οὐκ ἐξουδενώσῃ. » εἶναι δὲ κατὰ προτίμησιν γραμμένη εἰς τὸ πέλωρ, διὰ λόγους τοὺς ὁποίους προτίθημι εὐά ἐκθέσω εἰς προηγουμένην διεξοδικὴν πραγματείαν περὶ τοῦ Νεοελληνικοῦ

δράματος καὶ περὶ τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ εἰς τὴν ἀναγέννησιν τοῦ ἔθνους ἡμῶν.

Σὺς ἐπισυνάπτω, Κύριε Συναγχα, διὰ τὴν ἁγίαν ἡμέραν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τὸ ἐξῆς τεμάχιον τῆς Β'. σκηρῆς τῆς Α'. πρῆξως. Εἰς ταύτην ὁ μέγας Δοῦξ Μιχαῆλ Παλαιολόγος, ἀναγορευθεὶς ἦδη συμβασιλεύς μετὰ τοῦ ὄρφανοῦ Λυσκάρεως, παρουσιάζεται ἐνώπιον τῆς Συγκλήτου, τοῦ κλήρου καὶ τῶν ἀρχόντων καὶ ἀποκαλύπτει κατὰ πρῶτον τὰ ἐθνεγεργετικὰ του σχέδια. Αἰεὶ Ἐλλην βασιλεύς, καὶ αἰεὶ περὶ τῶν Ἐλληνικῶν συμφερόντων ὁ λόγος εἶναι περὶ μέλλοτος καὶ περὶ ἐτελοῦς ἀνεξαρτησίας. — Τὸ τεμάχιον τοῦτο μεμνημένον οὕτως, ὡς εἶναι ἐνταῦθα, ἀληθῶς δὲν ἔχει ἄλλην ἀξίαν εἰ μὴ τὴν τῆς ἀρμοδιότητος. . . . Ἀλλ' εἰς ποίαν ἄλλην ἡμέραν τοῦ ἔτους ἠδύνατο ἢ παραφυλλίς τοῦ Μέλλοτος ἢ ἀνοίξῃ καταληλύτερον τὰς ἀγκύλας τῆς;

(Ἡ ἀκοῆ εἰς τὴν μεγάλην κίβουσαν τῶν ἀνακτόρων τῆς Νικαίας.)

ΠΡΟΣΩΠΑ. Μιχαῆλ Παλαιολόγος, Ἰωάννης Λάσκαρις, ὁ Πατριάρχης Ἀρσένιος, ὁ Σάργιος, ὁ Θεοφάνης, καὶ ἄλλοι ἀρχιεπίσκοποι, οἱ δύο Σιβακτικὸι κληρικοί, ὁ ἄλλος Στρατηγόπουλος, ὁ Παύλος Γενός, ὁ ἄρχιεπίσκοπος Βιθυνῶν, στρατῆρες καὶ πλῆθος ἀνωματικῶν, ἀρχόντων καὶ μεμιστῶν.

ΜΙΧ. Καὶ εὐά ἐξάρχα τῆς ἐκκλησίας, Πνευματικὴ παρῆρσι τοῦ πολυπαθοῦς ἔθνους τῶν Ρωμαίων, πρόσελθε καὶ τίμασον μετὰ τὸ σεβάσιμον στήμα σου τὸν θρόνον τοῦτον τῆς Πίστεις! Ἐθὲν τὸ εὐά, Κυρίου εὐά λάμψῃ εὐά ἡμῶν.

ΑΡΣ. Ναὶ εἴθε εὐά ἐπικρατούμεθα, τέκνον, εἰς τὸ πρόσωπόν σου ἢ δὴναμὶς τῆς θεοσεβείας, καὶ ἡ δόξα τοῦ γένους σου! Ἡ χάρις σου Χριστοῦ μετὰ σου καθηταιεὶς ἀριστέρων — σὺν μεγάλα.

ΜΙΧ. Δεσπότης πανάγαθος, στήλατος πανυπερσεβαστος ἐξοχώτατος ἄρχοντας, καὶ μεμιστῶν, ἄρ' ἔτι στυγρῆς ἢ χεῖρ τοῦ θανάτου ἀθήρασαν ἐκ τῶν ζώντων τὸν φίλτατόν μας ἐξάδελφον καὶ βασιλέα Θεόδωρον τὸν Λάσκαρον, τοῦ ἰππῶν ἢ βραχίων ἔστωσε τὴν κληδονιζόμενον κράτος ἐν μέτω δεινῶν τραυματιῶν, ἢ πλ' αἴτια, ὡς πάντες ἠνωστικετε, συστῆσαι, ἀνεώχθη καὶ ἐγένετο μεμιστῶν ἐχθρῶν, ἀποκλιόντων ὡς καὶ τοῦτο τὸ ἔσχατον τοῦ βασιλείου μας ἔσχατον, οὐλονεκονομένον τὰ τεμάχια τῆς περιουσίας μας. Ἄοι, πόσον ἢ καρδίαν μας ἐσυντρίβετο, ὅτε ἐβλέπομεν ἐκ τῆς μὲν τοῦ Κράτους τὴν πῦρ καὶ τὴν μάχισσιν, ἀφανίζοντα καθ' ἡμέραν τὰ ἀγαθὰ, τὴν ζωὴν τὰς ἐλπίδας, τῶν ἐπὶ δούλων οὐδενῶν μας, ἐντὸς δὲ τὴν ἀσυμφωνίαν καὶ τὴν διχόνοιαν ἐμρολεῖουσιν ἐν πάντι τόπω, ἀναμυροῦσας τὴν στρατὸν καὶ τὸ πλῆθος. Ὀλίγον ἔτι, καὶ ἡ παντελής

Παῖδες τοῦ γένους μας ἤθελε συνεπιφέρει βεβήλωσιν καὶ τὴν ἀδένωσιν τὸν δόγματός μας, τοῦ ἱεροῦ ἐπ' αὐτῶν τῶν γυναικῶν ἐσ' ὧν, θεῖα δυνάμει, ἐγκλιβήδρθη τὸ πᾶς πρῶ-
της Συνόδου τὸ μέγα καὶ υπεράνθρωπον οἰκοδόμημα. Ὁμοίως ἡ ἐκτίμων θεῖα ἐπέθετο τοῦ λαοῦ τοῦ. Ἰδὼν ὁ θεὸς ἡμᾶς Ἀρσένος τὸν βυθόν, εἰς ὃν ἐκινδύνουσε καὶ πᾶσι τὸ ἔθνος τοῦ ποταμοῦ, εἰς ἐπρόθετον ὡς κέραιον, ὡς μέγαν τοῦ ἔθους στερητικὸν ἄνδρα ἐπιπέδωσεν εἰς τὸ κούρεον, καὶ γυναικῶν εἰς τὸ μάχεσθαι, ἄνδρα ἀνώτερον τῶν διχο-
στασιῶν τοῦ ὄχλου, καὶ τῶν κενῶν λογισμῶν, ἀντά-
ξην δὲ τῶν προσδοκιῶν, τῆς Πίστεως, καὶ τῆς Πατρίδος.—

Καί μετὰ τοῖς πολεμικοῖς ἀγῶνας τῆς νεότητός μας, ἔλασεν τοῖς ἀγῶνας, τοῖς ὑποίκοις διὰ τῆς εὐλογίας τοῦ ἀγαθοῦ Πατριάρχου κεδδόχου καὶ χάρις τοῦ Ἱερωτάτου καὶ ἀγαθοῦ μετὰ δάκρυα πολλὰ, ἡ πρὸς τὸν ἀσκατικὸν καὶ μακαρικὸν βίον κλίσις μας κατέστη πασιγνωστός. Εἰς ἅ-
παντα ἐπιβλητέμεθα ἢ ἀμεμώτομεθα τῆς ἡμέρας μας εἰς τὴν ὑπερείκην τοῦ θεομιστηρίου, ἐκείνη ἡ φωτὴ τοῦ Ἀρ-
σένου, ἡ ἡμεῖς τῆς συγκλήτου, καὶ τοῦ στρατοῦ, δὲν ἤθε-
λον ἀποκλῆσαι ἀναγορεύσει ἐμὲ αὐτοκράτορα τῶν Ῥωμαίων, καὶ συμβασιλέα μετὰ τοῦ ποθητοῦ μου ὁρσένου ἀνεψιῦ.
Καὶ ἔρχομαι μὲν ἀποποιήθημεν τὴν πρότασιν. Εὐνοεῖζο-
μεν κἀλλίστα τῆς ἀκλήτης τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας· ἀλλ'

ὁπότερον καὶ ὅμοιαι πρὸς τοῦτοις ἐπίσημοι, οἵτινες μὲν ἔδει-
νον εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ διαδόχου τῶν Αἰσχυρῶν. Πλὴν ὁ Παναγιώτατος Πατριάρχης, παρανοῶν ἡμᾶς ἐπαναλαμ-
μένως, ἵνα μὴ ἀποποιήθωμεν, δι' ἀγάπην τοῦ ποταμοῦ
τοῦ, τὴν θεοθεν διοριζομένην κεδμονίαν τοῦ ἀσκήτου
βασιλοπαύτου, δημοσίως ἐκήρυξεν, ὅτι παραβιάζοντες τοῖς
ὅμοιαι, ὅχι μόνον δὲν ἠμαρτάνομεν ἐνώπιον τοῦ ἀδελφοῦ,
ἀλλ' ἠθέλημεν πρὸς τοῦτοις κερδήσει ἐν τῷ παρόντι καὶ ἐν
τῷ μέλλοντι βίῳ ὁρσένου στερήνομεν. . . .

ΑΡΣ. Ὑπάρχουσα εἰς τὴν φωνὴν τοῦ Ὁρσένου. Εἰς τῆς
ἡμέρας μας ὁ Θεὸς δὲν καθίζει ἐπὶ Ὁρσένου, εἰμὲν τὰ εἰς ἐν-
δοξῆ ἔργα κεκλημένα τέκνα τοῦ.

ΜΗΧ. Ναι, καὶ εὐχαριστῶσαι πάντες, ὅτι με βοηθεῖς καὶ
τὸ συναισθανθῆ. Δὲν εἶναι πλέον οἱ θρόνοι τεθειμένοι ἀπώδως
καὶ ὡς ἔτογεν ἐπὶ τόπου ὀφθαλμῶν ἐξαιρέτως, δι' ὁ ἀρχαῖ-
τατος οὗτος θρόνος, τὸν ὀπίσθον ἐτήρησαν οἱ πρωτοστάται
καὶ ὑπεράρχοι τῆς θεοσεβείας τοῦ Χριστοῦ. — Ὅσοι σήμε-
ρον περιβλήθη τὴν πορφύραν, ὁρσέλι ναὶ περιβλήθη τῆς
δόξης πολλῶν αἰώνων, καὶ τῆς ἐλπίδας τοῦ μέλλοντος,
εἰ δὲ μὴ, καταβῆαι σὺν σὺν τῆς βαθυΐδας τοῦ Ὁρσένου, ἀ-
ἐπαναστρέψῃ ἐν μέσῳ τοῦ ὄχλου. Τὸ Κράτος γὰρ ἔχει νόος
μεγαλεπαθῆσαι, καὶ γὰρ ἐσθρῆ. Διότι τὸ ἄλλο εἶναι τὸ
μακρὸν τοῦτο καὶ ἀσκήτου Κράτος τῆς Νικαίας, ὅπερ

κομπαστικῶς βασιλεῖον κληθόμενον· τὸ ἄλλο εἶναι, εἰμὲν
καρδία ἀποσπασμένη ἐκ τοῦ ζώοντος σώματος τοῦ ἔθους
μας, καρδία πάλισσα, σπαράττωσα, ζήτοσα τὸν τόπον,
ὄθεν ἡ γὰρ πᾶς διχονοία τὴν ἐξεβήξωσι. . . . Κύριαι.
Ἰδατε τὴν ἐκαρδίαν σας εἶλον τὴν πρῶτην συναγωγικὴν
σας, βασιλεύουσα ἵνακα τῆς θελήσεώς σας τὸ σκληρῶν τῆς
δικαιοσύνης. Ἰένουσα τῆς ἐλευθερίας σας ἐλπίδος· Μηχική.
ὁ Πατριάρχης, ἔτομος εἶναι ἀπὸ τῆς στυγῆς· τάχα να
βοηθήσει τὰ πάντα ὅπερ τῆς ἐξηγοράσεως τοῦ ἔθους τοῦ,
ὅπερ τῆς ἀκεραιότητος τῆς Πίστεως, ὅπερ τῆς ἐνώσεως
ἀπῶσαι τῆς ἀγίας μας οἰκογενείας. Ἐνώσατε λοιπὸν, ἐνώ-
σατε τὴν καρδίαν σας μετὰ τὴν καρδίαν τοῦ, τὴν δυνάμιν
σας μετὰ τὴν δυνάμιν τοῦ! Ἔστω ἄπαξ, τὸ ἔθνος μετὰ τοῦ
βασιλέως τοῦ, μὴ καὶ ἡ ἀπὸ ῥήλας καὶ ἡ οἰκουμένη
θέλει ἐκ νέου θαυμάσει τὸ μεγαλεῖον μας!

Πολλὰ φωναί.— Ζήτοσα ὁ βασιλεῦς καὶ τὸ ἔθνος μας!
Ἄλλα φωναί.— Ζήτω ὁ διάδοχος τοῦ μεγάλου Κων-
στατίνου!

ΜΗΧ. Θεὸς ὅποια δάκρυα γὰρ καὶ ἐνδομύχου συγκι-
νήσεως γεμίζουσι τοῖς ὀφθαλμοῖς μας βλέποντες τὴν τιμὴν
ταύτην τόσου, υπερχαί, στρατηγῶν, τόσου ἀρχόντων
ἀποψίζοντες εἰς τὴν εἰκόνα μου τὴν πολυτέλειαν εἰκόνα
τῆς πάλας καθέδρας τῆς Πίστεώς μας.— Σα; ἐνώσατε.— Αἰ

κρηναί αὐτῆς προλαυθάνουν ἐκείνο τὸ ὅποιον ἐμελλόν νὰ
εἶπω — σὺ ἐνωῶ ἐν δὲν σὺ ἐνόουν, ἀδικῶς ἤθελον
κράζεσθαι βασιλεὺς σας, ἀδελφός σας καὶ φίλος σας. Τὸ
ὄνομα τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἐντόνος ἀνταγῆ εἰς πᾶ-
σαν ἐρθόδοξον ψυχὴν! Ἐγὼ μαζὴ σας, κύριε, φρονῶ ὅτι
μόνον εἰς τὴν πόλιν, ἣν ὁ μέγας οὗτος ἀνὴρ ἔκτισε, μόνον
εἰς αὐτὴν τὴν πόλιν ὑπάρχει ἐναποθευμένη ἡ πανίερος ση-
μαία τῆς ἐνοπιότητος· μακρὰν αὐτῆς, σκιανοῦμεν, στρατο-
πεδεσθώμεν, ἀλλ' ὄχι, ὄχι δὲν ἐγκατοικοῦμεν ποτέ! Ἰσως
οὐδεὶς ἐκ τῶν παρόντων ἐν αὐτῇ ἐγεννήθη, οὐδὲ κἂν γυτή-
χησεν ἄπὸς τὴν ἐπισκευθῆ· ἀλλ' ἡ μήτηρ διαμῆνει
πάντοτε μήτηρ, τὰ δὲ τέκνα τόσῳ μᾶλλον τὴν ἀγαπῶσιν,
ὅσον κερὸν διατρέβουσιν ἐκτὸς τῶν ἀγκάλων τῆς . . . .
Λατὲ τῶν Ρωμαίων, τ' ἀθάνατα κλέη τῶν προγόνων μας
τῶν πατέρων τῆς ἀγίας μας ἐκκλησίας, αἱ ζωηραὶ παραι-
νέσεις, ἡ στραψὺν εἰς τὴν φαντασίαν μου, καὶ ἡ στραψὺν με
νέην φῶς, ὅτε πρὸ ὀλίγου ὁ ἀντιπρόσωπος οὗτος τοῦ Θεοῦ
τῆς ἐλευθερίας ἔθετεν εἰς τὸν δακτυλὸν μου τῆς βασιλικῆς
ἐξουσίας τὸ δακτυλίδιον, κ' ἡσθάνθην ἐμαυτὸν ἐν τῷ ἄμα
ἀνωθεν κεκλημένον ν' ἀπελευθερώσω ἐκ τῶν χειρῶν τῶν
ξένων τὴν Πρωτεύουσαν πόλιν τοῦ γένους μας . . . Ἰδοὺ
ἐνώ πῶν σας ἠορίζομαι νὰ μὴ θέσω τὴν σπάθην μου εἰς τὴν
γῆν, ἐν δὲν εἰσάξω τὸ λάβαρον διὰ τῆς γροσείας Πύ-

λης καὶ δὲν ἀνοίξω τὰς θύρας τῆς ἀγίας Σοφίας, δοξολο-
γούντος τοῦ πατριάρχου τῆς Ανατολικῆς ἐκκλησίας μας!
Λάβετε, δὲν μοὶ πρέπει ἀκόμη, λάβετε τὸ δακτυλίδιον
τοῦτο ὡς ἀξίωμα τῆς ὑποσχέσεως (τὸ ξίπτρον ἐν τῷ μέσῳ
τῶν ἀλλοτρίων.) Ὅστις ἐξ ὑμῶν συναισθάνεται ἐκτὸν ἰκανὸν
νὰ στήσῃ πρῶτον τὸ φλάμπουρον τοῦ ἀγίου Γεωργίου ἐπι-
τῶν τευχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἢ λάβῃ τὸν ἀξί-
ωμα τούτου· δὲν θέλω τὸν ἀναδεχθῆ παρ' αὐτοῦ εἰμὲ ἐν
τῇ λαμπρῇ ἡμέρᾳ τῆς ἀνακτήσεως.

(Ἀκολουθεῖ ταρχὴ Ἰτακαραγαί, ἕως ἰσχυρῶν ἀνοίγονται αἱ τᾶς καὶ
αἱ γέρων πόλις παρουσιάζεται μετ' τὸ δακτυλίδιον εἰς τὰς χεῖρας)

Εἰς Ἀξιωματικούς. Κάμετε τόπον εἰς τὴν γενναϊότητα
Στραταρχοπούλου.

ΜΗΧ. Τὸν ἐπρόσμενον. Τίς ἄλλος ἦτον ἀξιώτερος νὰ
τὸ συνάξῃ.

ΣΤΡΑΤΗΓ. (Γονατίζει) Ἐγὼ, ἐγὼ τὸ λαυθάνω, βασιλεῦ
σεβαστέ· ἐγὼ ὅστις μόνος ἐκ τῶν ὑπακόων σου πάντων
ἐγεννήθην εἰς αὐτὴν τὴν πόλιν, κ' ἐθαπίσθην ἐντὸς τῆς
ἀγίας Σοφίας, παρόντος Ἀλεξίου τοῦ πάππου σου. — Ἀ,
οἱ λόγοι σου πρέπει μεγάλως ν' ἀντήχησαν εἰς τὰς καρδίας
τῆς παρενρισκομένης νεολαίας, ἀρ' οὐ τὸ στήθος τοῦ γέρον-
τος Στραταρχοπούλου ἐσκίρτησεν ὡς εἰς τὸ ἄθος τῆς ἡθῆς,
μόλις ἐπρόφρασε τὸν βασιλικώτατον ἄρκον σου. Ναὶ αὐτο-

κράτωρ ἐμάντευσε με θεόπνευστον ἀρετὴν τοῦς προφροσί-
ρους πόθους τοῦ λαοῦ σου. Ναί, ἡ Κωνσταντινούπολις εἶναι,
καὶ θέλει πάντοτε εἶσθαι ἡ γῆ τῆς ἐπαγγελίας μας, ἡ νῆξ
Ἰερουσαλήμ, ἐρ' ἢ ἀπενίξουσιν οἱ πιστοί. Ἐνθα ὑπάρχουσιν
ἀμελημένοι, καταπατημένοι, ὑπὸ πόδας βαρβάρων, οἱ ναὶ
τῆς θρησκείας μας, τὰ μνημεῖα τῶν βασιλείων, οἱ τάροι
τῶν πατέρων. — Ἐκεῖ ὁ δαίμων τῆς σοφίας, ὡς γίγαι,
κωστής, ὑπὸ τὸ βάρος τοῦ ξηναριστοῦ, ἀγωνίζεται ν' ἀνοήσῃ
μέχρι οὐρανοῦ τὸ τεταπεινωμένον τοῦ μέτωπον . . . Ὀλί-
γον ἐτι μοὶ μένει νὰ ζήσω· πρόσταξόν με Κράτιστε Βασιλεῦ
νὰ ἐκστρατεύσω τὸ ἀπαιτῶ ὡς στρατιώτης σου, σοὶ τὸ ζῆτό
εἰς χάριν τὸ εἰς τοῦς ἀγῶνας τοῦ γένους καταπληρωμένον
μου τοῦτο σῶμα. Ἐάν δὲν ἐπιζήσω εἰς τὸν θρίαμβόν, ἡέ-
λεις κἂν διορίσει νὰ λάβῃ τὸ πτόμα μου ταρὴν πλάστιγ
τῆς κόνεως τῶν γονέων μου.

ΜΗΧ. Ἐγέρθητι, Νέστωρ γραιεὶ, καὶ τὴν καρδίαν νεί-
τατε! Οὐδεὶς κἄλλιον ἡμῶν γνωρίζει τὴν γενναϊότητά σου,
καὶ δύναται νὰ προμαντεύσῃ τὰ θαύματα, τὰ ὅποια αὐτοῦ·
ὁ γραιεὺς σου βραχίων εἶναι ἰκανὸς ἀκόμη νὰ κάμῃ εἰς
ὕπερρεσιαν τοῦ γένους μας. Λάβε ἀπὸ τῆς σήμερον τὸ σῆ-
μα τοῦ Καίσαρος, καὶ ἔσο ὁ μέγας Στρατοπεδάρχης τοῦ
βασιλείου. Εἰς κύριον τὰ σπουδαία.